

(KVĚTEN 2014)

NELIDSKÉ PRACOVNÍ PODMÍNKY, KTERÉ NENÍ S KÝM SDÍLET, ANEB „TAK TO PROSTĚ CHODÍ“

Nejdřív mi přišlo vtipné, jak jsou všechny ty vyhazovy rádoby dramatické (křik, vyvolání na poradě a veřejné zesměšnění, odtržení visačky a její hození na zem...), ale pak mi došlo, že to je důležitá součást toho přístupu a už jsem se nesmál. Na ty samoživitelky a lidi co zoufale hledali práci a nebyli na takové věci zvyklí to mělo viditelně psychicky negativní vliv (většinou překvapivě schopní a chytrí lidé, s řemeslem nebo zkušenostmi, ale prostě moc staří nebo s nedostatkem vhodné praxe). Na jednu stranu vám říká, že kradete a podvádíte a flákáte se, ale okamžitě dodávají jak jste nadějný člověk a jak si vás chtějí vážit a máte být pyšný, že pracujete zrovna tady. Hnus z obou stran, manipulace ze které je vám po prvních pár hodinách špatně.“

Na blogu se objevil rozhovor s pracovníkem Amazonu v české Dobrovízi, ve kterém je vylíčena praxe a pracovní podmínky panující ve stávajícím provozu pobočky tohoto nadnárodního internetového obchodu. Kolem této společnost se strhl politický povyk. Amazon se totiž po problémech v Německu rozhodl rozšířit zónu v Dobrovízi u Prahy a vybudovat obrovské logistické centrum nedaleko Brna. Projekt má znamenat proinvestované miliardy a tisíce pracovních míst (v brněnské pobočce se psalo až o 2 tisících). Když město Brno opakovaně odmítlo prodat pozemky na nové logistické centrum, začal intervenovat Jihočeský kraj a dokonce vláda, o tak důležitý veřejný zájem se jedná. Vláda přijala usnesení, které umožní v brněnské zóně provozovat

logistické centrum (č. 357 ze 12. 5.): „Převod pozemků může být realizován za podmínky, že statutární město Brno zajistí dalším prodejem pozemků pro účely investice společnosti Amazon Logistic Prague s.r.o. na dotčené zóně nejméně 1 500 nových pracovních míst.“ Nejsem právník, ale nezní mi to, že by Amazonu zrovna hrozily sankce, kdyby těch míst bylo méně, ani se nestanoví, jaká má být udržitelnost, a nakonec má ta místa zajistit město Brno nebo Amazon? V březnu, napočtvrté,

schválili brněnští zastupitelé prodej pozemků v Černoovicích a změnu územního plánu developerské společnosti CTP Invest s.r.o., který má budovat na 22 ha

servisní a distribuční centrum společnosti Amazon. Okamžitě byl podán projekt na posouzení vlivu záměru na životní prostředí – EIA (JHM1136).

Pracovním zónám s otrockými podmínkami („čínského střihu“) v nejvyspělejších koutech světa se říká sweatshops. Často zaměstnávají ilegální imigranty, jako v případě mongol-

ských šiček, ale mohou zaměstnávat i levnou pracovní sílu místních lidí, kteří těžko hledají zaměstnání nebo v roli manažerů. Často se v této souvislosti hovoří o firmě Foxconn (korporace dodávající součástky pro populární Apple nebo HP). Foxconn má v ČR pobočky v Kutné Hoře a také v Pardubicích. Za porušování pracovních podmínek v pardubickém provozu byl Foxconn opakovaně pokutován (v roce 2014 potvrzena pokuta půl mil Kč za nedodržování času na odpočinek). Přibližně

za 500 Eur na měsíc (dvojnásobek až trojnásobek než v Číně) není dost Čechů, kteří by byli ochotni v daných podmínkách s tlakem na produktivitu spolehlivě a flexibilně pracovat. Zaměstnaní jsou proto často Vietnamci, Mongolové, Bulhaři nebo Poláci. Cizinci pracují ještě za horších podmínek, než Češi. Odborově je organizováno asi pouze 5 % pracovníků, což jsou zřejmě výhradně právě čeští pracovníci.

Korporace zaměstnávající nekvalifikovanou pracovní sílu za nehumánních podmínek využívají taktiku zastrašování, propouštění, strachu z vyhoštění ze země a nezaměstnanosti těch nejzranitelnějších. Velmi podobné podmínky jsou zachyceny v polském dokumentu o polských továrnách Chung Hong, kde došlo v roce 2012 ke stávce odborově organizovaných pracovníků. Tu se podařilo domluvit díky velmi dlouhým cestám na pracoviště svozovými autobusy. Nicméně stávka (ke které se ale většina dělníků ze strachu nepřidala) nepřinesla kýžené řešení, vzpurní pracovníci byli propuštěni a nedaří se jim v oblasti postižené velkou nezaměstnaností nalézt práci – někteří hovořili o dojíždění do českých továren.

Nevím, zda se vůbec lze podívat nad lhostejností běžných lidí, když o praktikách zaměstnavatelů slyší. Co vůbec lze v tomto

ohledu dělat? Co může udělat intelektuál nebo malý podnikatel? Vnoření do situace a empatie zásadně nedostačuje! Když, pak je třeba uvažovat o přímé akci – demonstrovat před pardubickou továrnu nebo nějakou jinou? Pravděpodobně takto angažovaní lidé budou médii vyliční jako blázni, potížísti a sami zaměstnanci nepoděkují. V důsledku čím dál dokonalejší mechanizace a automatizace místa mizí a „lepší“ místa ve službách na dělníky propuštěné pro nadbytečnost nečekají. A tak sami dělníci (ale zřejmě i běžní úředníci apod.) vědomi si své postradatelnosti jsou rádi za velmi málo. A české elity logicky toto vnímají, nabídnou novinám titulky, jak pomáhají navýšit počty pracovních míst o několik tisíc. V době, kdy strukturálně pracovní místa mizí je prostě toto vydáváno za politický úspěch. Taková je realita – „tak to chodí“. Prvním krokem ke změně je snad uvědomění, a proto – informujte se, ptejte se a – SDÍLEJTE S OSTATNÍMI ZKUŠENOSTI.

„Pracuje tam hrozně moc lidí, kteří by tam prostě neměli být. A všem nejvíc vadí tahle jediná věc: Když se svěříte přítelkyni/příteli, manželce/manželovi, kamarádům, na úřadě, v hospodě, v kavárně... tak vám prostě všichni řeknou „Tak to prostě chodí,“ a pokrčí rameny. Je to to nejhorší odsouzení, není s kým sdílet, není co dělat, je to prostě fakt slepá ulička.“

ODKAZY

- Blog: <http://sebastianchum.blog.idnes.cz/c/409947/Temny-kout-pracovniho-trhu-cast-prvni-Tak-to-proste-chodi.html>
- Fischerová, T. 2014. Amazon? <http://denikreferendum.cz/clanek/17436-amazon>
- EIA: http://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_JHM1136
- Foxconn: <http://www.heise.de/ct/artikel/Shenzhen-an-der-Elbe-1960336.html>
- Foxconn: <http://zpravy.ihned.cz/c1-60950590-foxconn-pardubice-delnici-se-nesmi-bavit-ani-napit-pise-nemecky-tisk>
- Foxconn-pokuta: http://pardubice.idnes.cz/foxconn-pokuta-Og0-/pardubice-zpravy.aspx?c=A140130_134924_pardubice-zpravy_wlk
- Hrbková, M. 2014. Nesnesitelná lehkost lhostejnosti. http://denikreferendum.cz/clanek/18087-nesnesitelná-lehkost-lhostejnosti?utm_source=Facebook&utm_medium=profil&utm_campaign=022014

Chomutov AZ NA DEBATĚ V CHOMUTOVĚ

Další akcí spojenou s komunálními volbami se stala debata v Chomutově. Členy Alternativy Zdola, Ilonu Švihlíkovou a Tomáše Tožičku, na ní pozval místní aktivista Oldřich Moravec, který provozuje debaty v místní restauraci Hřebíkárna. Tentokrát se v ní sešlo okolo 40 občanů, kteří si přišli poslehnout nejen informace o participativním rozpočtu a aktivitě občanů obecně, ale také se podebatovat s místními aktivisty. Ti představili aktivity občanských sdružení Nechceme žít v Palermu, které se chce vypořádat s hazardem v Chomutově, a Platit musí viníci. Ústecký kraj je, jak potvrdila i debata, zřejmě nejvíce z republiky postižen nejen korupcí a masivním rozkrádáním veřejných prostředků, ale také všudypřítomným strachem. I o tom, jak ho překonávat

a jak podporovat jiná než maistreamová média debatovali představitelé AZ s místními občany. Rozjiténou atmosféru rozjasnil zastupitel obce Lom, Marian Dancso, který pohovořil o pozitivních zkušenostech z jejich osadního výboru. Tak se rovněž prezentovalo hnutí Občané městu, město občanům, které je agilní např. na Mostecku. AZ bude nadále s místními aktivisty v kontaktu a bude podporovat vzájemnou spolupráci. ◀

DOHODA TTIP: PASIVNÍ ROLE EU

Dne 29. května se v Domě odborových svazů konala další z pravidelných přednášek SPaSu. Po volebních tématech, které se týkaly eura, sociálních standardů v EU a zahraniční politiky, představila Ilona Švihlíková geopolitické přesuny aktuální doby. Mluvčí SPaSu vysvětlila tzv. dohodu TTIP – neboli Transatlantické obchodní a investiční partnerství v souvislostech nejen ekonomických, ale také geopolitických. Spolu s dohodou TPP (Transpacifické partnerství) se jedná o pokus udržet hegemonii USA a zbrzdřit rozvoj Ruska a Číny. Rusko přišlo již v roce 2010 s plánem na intenzivnější kooperaci mezi EU a Ruskem, ale plán na harmonické společenství od Lisabonu po Vladivostok byl v EU smeten ze stolu. Právě včera Rusko uzavřelo první etapu formování Euroasijské unie, která těžko může být EU vítána. V neposlední řadě nelze vynechat Čínu a její snahy o oživení hedvábné stezky, ať již pozemní či po moři, bez nějaké zásadní ideologie.

Debata byla velmi živá: tazatele trápil postoj EU, její pasivní role ve všech těchto návrzích, ale zajímali se rovněž o to, jak oslabit dominantní postavení petrodolaru. Další seminář, 12. června bude se zahraniční účastí a tématem bude odkaz Rosy Luxemburgové. ◀

Bez ruského plynu se EU nejbližších pět let neobejde a protože USA bude muset svůj břidličný plyn užít pro svoji energetiku jako náhradu za dožívající atomové elektrárny, je přístup unijních představitelů k ukrajinské krizi nepochopitelný, a to tím spíše, že ukrajinské zákony a demokracie patří k obětem tamního konfliktu. Vyplývá to z údajů a myšlenek, které byly ve středu 28. května předneseny v Praze na konferenci Fakta o Ukrajině, kterou uspořádali iniciativy a organizace Hnutí za přímou demokracii, Nezákladnám, Nezávislá média, Nová republika a Přátelé Srbů na Kosovu.

Na úvod přečetl Ivan David (Nová republika) příspěvek publicisty Petra Schnura, jenž doložil, že zájem EU na Ukrajině, resp. v Rusku, je odlišný od zájmu USA, a to jak ekonomický (pro EU je to potenciální trh, pro USA energetický soupeř), tak politický. Eskalace napětí postihne Evropu, které by potřebovala s Ruskem férové partnerství, nikoli USA, které se snaží postavit RF před dilema, jak zasáhnout proti hrozbě šíření NATO na východ. V SRN žijící publicista varoval před tím, aby se EU stala nástrojem německého pragmatismu, „aby unie byla německá“, ale též před polskými ambicemi v Pobaltí, či představami o unijní „hospodářské jednosměrce“ na Ukrajinu apod. Ukrajina jako hospodářská kořist totiž nese i velká politická rizika, upozornil Schnur.

Českorakouská ekonomka Květa Lauterbachová se věnovala historickým předválečným paralelám, k nimž vede základní rys kapitalismu

– kapitálová expanze. Uvedla, že při téměř nulových úrocích klesá vůle investovat do reálné ekonomiky a kapitál se přelévá do státních dluhopisů a zbrojení. Řešením je hyperinflace (na úkor běžných lidí), měnová reforma, nebo válka, či podobné katastrofy. Poukázala na snahy o odpoutání některých států od dolaru, což by postihlo hospodářství

USA a prohlásila: „Někdo chce válku.“

Makroekonomický expert ČMKOS Jaroslav Ungerman se zaměřil na energetiku. Sdělil, že EU ročně potřebuje 550 mld. m³ zemního plynu, přes Ukrajinu, která disponuje i velkými zásobníky, prochází 120 mld. Ukrajina, byť inkasuje za tranzit, však neinvestuje do údržby, a existují podezření ze ztrát v síti a zásobnících. Ukrajina však může být zcela vyšachována – v plánu je druhá

► Národohospodář Jaroslav Ungerman a mediální odborník Petr Žantovský žali potlesk, jeden za tvrdá ekonomická čísla, druhý za bonmoty na adresu nezdělaných a nemorálních českých novinářů.

větev Nord streamu (60 mld. m³), který obchází Ukrajinu i Polsko, jakož i podobně výkonný South stream přes Balkán. Proklamovaná náhrada břidličným plynem z USA je limitována výstavbou stovek tankerů na zkapalněný plyn, zkapalňovacích kapacit, terminálů a úpravou evropské sítě plynovodů, konstatoval ekonom a odhadl nejbližší termín realizace na pět let. Upozornil, že však dodávky z USA nejsou jisté. Průměrný věk tamních jaderných elektráren totiž je 40 let a poněvadž jsou nyní vydány licence na výstavbu pouhých dvou nových, budou USA zanedlouho postaveny před otázkou, čím dožívající kapacitu nahradit – a plynové elektrárny jsou nejvýhodnější z technologického a cenového hlediska.

Postavení extrémní pravice probíral politolog Vladimír Prorok, dle něhož po 2. světové válce byl šířen názor, že není pro kapitalismus vlastně potřebná – neboť se soudilo, že v Evropě povládne na západě liberální demokracie a na východě socialismus. Neanalyzovaly se socioekonomické zdroje fašismu, jen psychologické, takže sice bylo uváděno, že fašismus je dílem psychopatů, avšak nebylo už zodpovězeno, proč systém psychopaty vynáší do popředí. Po pádu východního bloku padl argument potřebnosti krajní pravice jako hráze proti komunismu, avšak krajní pravice nezankla, tj. má jiný původ než jako reakce na komunismus. Prorok zopakoval daňové dilema: pravice snižuje daně, čímž není na sociální stát, levice by chtěla sociální stát uchovat, vyšší daně ale odhánějí kapitál a tedy ekonomický růst nutný pro snesitelné zvýšení daní. Dochází k závěru, že v zájmu dalšího vývoje třeba suspendovat demokracii. Ukrajinský Pravý sektor je sice nepočtený, ale ovládá silné posty státního aparátu, a – jako radikální síla ochotná jít do konce – byl důležitý v plánech zákulisních strategií pro případné svržení ne-

pohodlné vlády, uvedl Prorok. Popsal oligarchický systém Ukrajiny (vůdce - privilegovaná menšina - nepriviligovaná většina), kde i vysokoškoláci jsou odkázáni k hledání míst přes známosti. Dle Proroka nové technologie, které přináší nová dlouhá Kondratěvova vlna, netvoří nová pracovní místa a začíná boj o suroviny. Pokud jste slabý, musíte vyvolávat a šířit chaos, zakončil své vystoupení politolog.

Politolog Oskar Krejčí se zabýval mediální manipulací, zejména českými veřejnoprávními médii, kterým vytkl nejen ideo-

KALENDÁŘ

► Sdružení SOK a časopis A2 s podporou Rosa Luxemburg Stiftung Vás zvou na celodenní setkání nad tématem obecně sdílených statků. Akce se koná ve středu 4. června, od 10:00 do 19:30 na adrese Dittrichova 9, Praha 1.

► Nada Johanisová: Formy a hodnoty alternativních ekonomických praktik v ČR. Kdy: čtvrtek, 5. června, 14:00 – 16:00. Kde: Jilská 1, Staré Město, Praha 1

► Exodus jako řešení? Odcházení obyvatel Šluknovska a Děčínska za lepším životem začíná připomínat hromadný úprk. Na to upozorňuje Místní akční skupina Šluknovsko, která nedávno navštívila studenty středních škol v regionu. Výsledkem bylo alarmující zjištění: většina mladých lidí za svou důležitou prioritu považuje opustit Šluknovsko. Informace o akci: <http://www.lokalni-ekonomika.cz/strategie/forum-exodus.html> Kdy: Úterý, 24. června 2014, od 16:00. Kde: Varnsdorf.

vou zaslepenost, nýbrž i odbornou nekompetentnost, agresivitu redaktorů, selekci komentátorů, neschopnost interperetovat byt jen čísla volebních zisků, neznalost či zamlčování poslušností, souvislostí a kontextu. Klade si otázku, zda jde o hloupost, nebo záměr. Uvedl, že „schopnost reprodukce hlouposti v ČR je neomezená“, a posteskl si, že se ČR kvůli nekvalitě politiků stává

periferií, roste zápecnictví, soustředění na domácí záležitosti a stav tuzemských médií tomu napomáhá. Ukrajinskou krizi připsal na konto špatně vyjednané asociační dohodě, ač EU musí znát národnostní a sociální složení Ukrajiny. Rozehraná geopolitická hra, dle něho, je s nulovým součtem a pro Ukrajinu, ale i pro střední Evropu zničující, leč mainstream to tak nevidí. Řešení vidí čtyři: privatizaci veřejnoprávních médií („chtějí-li si říkat své názory, tak za své“), reorganizaci ČT, ČRo a ČTK, pojmout veřejnou službu jako veřejnou zakázku, o níž se svede konkurz, a nebo vpuštění alternativních médií do mediálního prostoru. Přihlásil se k hypotéze vytváření pásu chaosu Spojenými státy americkými okolo Číny a Ruska od KLDK po Evropu a varoval, že i kdyby EU v ukrajinském sporu zvítězila, tak za to velmi draze zaplatí. Podtrhl, že Ukrajina se bez Ruska nevzpamatuje a že řešením geopolitických sporů není soupeření, nýbrž vzájemná závislost.

Právo vědět je základním právem, nám v ČR je však upíráno, začal svoje vystoupení mediální expert Petr Žantovský s tím, že potlačeno je též právo na pravdu. České novináře hojně provází nevzdělanost, lenost, závislost na hrdinech a mylná představa vlastního elitářství, pravil. Nepodezřívá české novináře z konspiračního chování, neboť k němu je nutná určitá úroveň inteligence. Celkový úpadek české žurnalistiky dokumentoval ztrátou důvěry v média ze strany veřejnosti (75 % v r. 1995, 45 % v posledních letech).

Novinářka Tereza Spencerová kritizovala vytváření falešných realit českým mediálním skanzemem, kupř. formou „stenografické žurnalistiky“, takže se pak stává, že ruský prezident Vladimír Putin „stále nechce učinit to, co český mainstream chce“.

Ukrajinský podnikatel Alexandr Barabanov přiblížil některé momenty současné Ukrajiny, např. značné sociální zaostávání za RF, kdy důchod ukrajinské VŠ učitelky je osmkrát nižší než důchod ruské prodavačky. Dle něho klesá kulturní úroveň kyjevské mládeže, málo čte, ale o to více žije konzumním životem.

Spisovatelka, někdejší disidentka Lenka

Procházková se pozastavila nad morální stránkou dnešní české politiky a novinářiny. „Novinář, který lže, je lump, ale ten, který neví, že neříká pravdu – je fanatic?“ prohlásila a k protiválečné aktivitě či pasivitě českých občanů dodala: „Verbální prohlášení ještě není čin, ale mlčení je zločin!“

► Spisovatelka Lenka Procházková

V prosinci roku 2013 rozhodli poslanci Banské Bystrice o tom, že se 20 tisíc eur z rozpočtu rozdělí na projekty, které si vyberou sami občané. Sestříhané desetiminutové video obsahuje výběr toho nejzajímavějšího, co se na prvním diskuzním fóru k participativnímu rozpočtu v Banské Bystrici odehrálo.

<https://www.youtube.com/watch?v=6DzioYgAF2g>

Transeuropa Caravans – spojování hlasů lokálních alternativ. Web obsahuje mnohá videa z evropského alternativního prostředí. Na titulní stránce najdete i rozhovory se členy Alternativy Zdola – Václavem Exnerem a Tomášem Vokounem.

<http://citizenspact.eu/posts/?topic=democracy>

Vystoupení Milana Smrže, předsedy občanského sdružení Eurosolar, o udržitelné energetice ve městech.

<https://www.youtube.com/watch?v=uvpFJOyd-FA&list=PLCqFDEB-Ny0BePRJKS8PDGyIMBld7exqmM&index=2>

► Milan Smrž

AZ V JABLONCI: OSVOBODÍ SE MĚSTO Z VLIVU KMOTRŮ!

Dalším místem, pro seminář Alternativy Zdola se 20.5.2014 stal Jablonec nad Nisou. V Knihkupectví pana Opatrného, které slouží k veřejným debatám o různých tématech, se tentokrát sešli zájemci o participativní rozpočet. Pro asi dvacet aktivních občanů Ilona Švihlíková z AZ vysvětlila, jak participativní rozpočet funguje, jaké může přinášet výhody a jaké zkušenosti si prozatím můžeme odnést ze Slovenska, kde se tento rozpočet s účastí občanů rozběhl v Bratislavě, čtvrti Nové mesto, v Ružomberoku i Banské Bystrici.

Aktivity v Jablonci dávají naději, že by se snad po komunálních volbách mohl osvobodit od vlivu kmotrů a tendencí zprivatizovat veškerý obecní majetek. ◀

DRUHÉ DISKUZNÍ FÓRUM V BANSKÉ BYSTRICI

Ve čtvrtek 22. května měli obyvatelé Banské Bystrice možnost hodnotit projekty prvního ročníku participativního rozpočtu. O částku 19 455 € (cca 550 000 Kč) se ucházelo celkem 29 projektů v celkové hodnotě 97 640 €. Na místě odevzdalo hlas 205 obyvatel. Ti, kteří to nestihli, mají možnost svůj hlas odevzdat ještě následujících 14 dní na radnici.

Podrobnější informace přineseme v příštím čísle po uzavření výsledků, zatím si můžete prohlédnout, jak vypadalo Druhé diskusní fórum.

PAROZ VZEŠEL ZE SOUSEDSKÝCH KOMUNIT

Participativní rozpočet vzešel v Brazílii ze života sousedských komunit a není jen ekonomickou záležitostí, nýbrž ho v různé síle doprovázejí i úvahy o projektech a strategickém směřování daného místa, prohlásili vysokoškolští profesori z Porto Alegre Danilo Streck a Emil Sobottka v neděli 25. května v Praze na setkání s vědeckými pracovníky a aktivisty z Prahy a Bratislavy, které zorganizoval Marek Hrubec z Filosofického ústavu AV ČR.

Oba zdůraznili, že participativní demokracie nevznikla v Brazílii náhle až před čtvrtstoletím, neboť její ideje se objevovaly již za demokratických vlád v 50. a 60. letech. Po pádu vojenských režimů v r. 1985 tudíž bylo na co navazovat. Významným místem participativního procesu byla a jsou církevní místa (katolická i protestantská), a to i pro nevěřící, prohlásili. Jednak jsou běžným místem, kde se občané scházejí, přičemž si svoji autonomii (na rozdíl od režimní opozice) uchovaly i za diktatur. Jednak tomu bylo a je díky kněžím a biskupům vyznávajícím teologii osvobození, pro níž je respekt k důstojnosti člověka úhelným kamenem. Významným fenoménem je ústava z r. 1988, která spoluúčast občanů na rozhodování – byť jen obecně – uzákonila, podtrhl Sobottka. Participaci vyjádřila podpora Strana pracujících a tak, i když v prvních svobodných volbách v r. 1989 vyhrála pravice, v hospodářsky vyspělém Porto Alegre zvítězila levice a paroz tam mohl být v r. 1990 odstartován. Jak Brazilci sdělili, ve městech byl větší odpor proti režimu, přitom ale odborové hnutí nebylo rozvinuté. Základem participace byly a jsou právě sousedské komunity, v nichž se úzce komunikuje, takže sice číslo účasti na oficiálních setkáních v procesu sestavování parozu se pohybuje na úrovni uváděných 8 až 15 %, avšak ve skutečnosti je díky neformálním besedám v komunitě vyšší, uvedli profesori s tím, že oficiálních jednání se následně již zúčastňují často jen vedoucí zástupci dané komunity s mandátem od sousedů. Ostatně, jak podotkli, prvky parozu byly provozovány v praxi dříve, než vůbec vznikl název participativní rozpočet.

Významnou úlohu má pro participaci na politickém a ekonomickém rozhodování lidové vzdělávání, vzdělávání utlačovaných, jehož koncept pochází již ze 60. let, podtrhla dvojice vysokoškolských pedagogů. Mottem je „Nejprve pochopit svět, poté slovo“. Téma parozu je součástí této výuky.

Při rozdělování peněz v rámci parozu je důležité, kolik odkud přijde lidí, zdůraznili Brazilci. Rozhoduje většina, takže přijde-li většina chudých, rozhodnou o prioritách a projektech oni. Vesměs totiž při projednávání dojde na hlasování. Proces parozu není příliš institucionalizován, tudíž do určité míry záleží na tom, kdo zrovna vládne, avšak není zase tak velké riziko jeho byrokratizace. Úspěšnému rozšíření parozu pomohlo i to, že velká média se mu nevěnují, nepiší o tom, co bylo rozhodnuto, více se zabývají akcemi velkých korporací, uvedli profesori s tím, že vhodné je proto mít vlastní média pro informování komunit.

► Brazilští profesori a odborníci na participativní rozpočet Danilo Streck a Emil Sobottka, jenž má kořeny v Polsku, na pražském setkání s Jiřím Krejčím, Ladislavem Hohošem, Markem Hrubcem a Zuzanou Uhde.
Foto - Karel Růžička

I v Brazílii se potýkají se lhostejností a apatií, přiznali oba, a v boji proti nim pomáhají viditelné, hmatatelné a rychlé výsledky parozu. Účast na rozpočtování současně pomáhá lidem poznávat, jak funguje stát a jak jej lépe řídit, vyzdvihli Jihoameričané. Na účast v procesu parozu dbá i řada poslanců a zastupitelů, někteří z upřímného zájmu (někdy svolávají i vlastní schůzky), někteří více kvůli své pověsti, poznamenali.

Brazilští profesori zdůraznili, že každý si musí najít vlastní cestu spoluúčasti na vládě, formy participace nelze mechanicky přenášet. V každé obci, v každém státě musejí vycházet z vlastních sil a podmínek. V jejich státě (10 mil.

obyv., HDP na hlavu skoro dvojnásobkem průměru Brazílie) z 5500 obcí využívá parozu okolo 200. Vytvořilo se tam už i fórum starostů obcí s parozem. Za důležité označili profesori, kteří se parozu věnují i ve svém vědeckém výzkumu, nezůstat jen v ekonomické rovině, nýbrž se zabírat celkovým rozvojem komunity, stanovování jeho priorit, postupu, etapizace. Nejprve tudíž má být rozhodnuto o prioritách, až pak o penězích, uvedli. ◀
(kru)

O PARTICIPACI SPOLEČNĚ

V Českých Budějovicích se pro podzimní komunální volby zformovala široká koalice „Společně pro České Budějovice“ (Zelení, Piráti, Změna a Klíčové hnutí s podporou dalších iniciativ a hnutí). Společenství pořádá cyklus programových debat s veřejností a v pondělí 12. května 2014 došlo – v kulturním klubu Kredance – na téma většího podílu obyvatel na správě věcí veřejných, jedním slovem na participaci.

Na úvod vystoupil právník Svatomír Mlčoch s koaličním návrhem na reformu samosprávy města. Hlavními prvky návrhu jsou participativní rozpočet, občanské panely, místní referendum k otázkám rozvoje a hospodaření města a formální decentralizace, tj. zřízení samosprávy v městských částech.

Hlavním hostem besedy byl Tomáš Tožička z Alternativy Zdola, onoho času také kandidát do Evropského parlamentu na listině Pirátů. Vystoupil k tématu participativní rozpočet. Pohovořil o jeho historii, základních principech a uplatnění v praxi.

Akei moderoval Antonín Hořčica z českobudějovického ProAltu. Besedy se zúčastnilo více než dvacet účastníků, kteří se v debatě zaměřili na možnosti aplikace místních referend a uplatnění decentralizace při řízení města. ◀

► Letecký pohled na centrum Českých Budějovic

Zapsal: Antonín Hořčica

ENERGETIKA MÍŘÍ K REGIONÁLNÍ SOBĚSTAČNOSTI - POMOHOU DRUŽSTVA!

Jednou z cest, na níž zaměřila evropská energetika, je vytváření míst a regionů energeticky soběstačných. Přitom tomuto procesu pomáhá aktivní zapojení místních obyvatel, pro než je velmi výhodnou formou družstvo. Na přednášce 15. května v komunitním centru Prádelna v Praze 5, kterou uspořádala Alternativa zdola, to prohlásil energetický odborník Milan Smrž.

Konstatoval, že největší podíl na nově instalovaném výkonu v EU po r. 2000 mají fotovoltaika, vítr a plyn. Nové technologie se ovšem někde staly obětí spekulací a nekvalifikovaných rozhodnutí legislativců a úřadů – např. v ČR byla v r. 2011 výkupní cena z fotovoltaiky o 60% vyšší než v SRN uvedl s tím, že vesměs se takové věci děly v duchu privatizace zisků a zespolečenštění ztrát, což naznačuje, že v komplexu nejsme s to sami sebe řídit, pouze zvládneme některé jednotlivosti.

Klíčovou úlohou v dalším rozvoji obnovitelných zdrojů energie (OZE), pokud mají nahradit uhelné, jaderné a jiné neobnovitelné energetické zdroje, je zvládnutí akumulace energie, zdůraznil. Jako jednu z možností označil elektrolýzu vody na kyslík a vodík, který by s CO₂ vytvořil metan, který se dá natlačit do už existujících zásobníků plynu. Smrž nespolehá na vize šetření energiemi, neboť ušetřená elektřina vždy najde nové uplatnění (kupř. v nízkoenergetických domech byl zjištěn nárůst spotřeby elektřiny o čtvrtinu). Určité rezervy vidí v ekonomických, např. daňových nástrojích – kupř. letecké palivo nepodléhá spotřební dani.

Reálnou, již existující možností jsou dle něho místní energeticky soběstačné celky. Např. dánský ostrov Samso o rozloze 112 km², kde ve 22 obcích žije 4125 lidí, dokonce už energii, kterou vyrábí z větru, vyváží. Z Rakouska přiblížil energeticky soběstačnou obec Murreck, kde místní obyvatelé založili energetické družstvo. Zdejších cca 600 rolníků pěstuje a zpracovává řepku, kukuřici, odpadové dřevo apod., výstupem je elektřina, teplo, biodiesel,

bioplyn, hnojivo, popel. Důležité je, jak Smrž podtrhl, že peníze zůstávají a točí se v místě a vzniká lokální ekonomický multiplikátor. Dodal, že to vyplývá mj. z toho, že OZE jsou energií z plochy (sluneční, větrná, bio), tj. dotýkají se života místních obyvatel. Poukázal též na projekty v Lüchově-Dannenbergu, Galldorfu, Burgenlandu, Schönau či v Kněžicích. Sdělil, že v SRN nyní žije 20 mil. lidí v regionech, které by chtěly v l. 2015-30 dosáhnout toho, že budou zásobovány z OZE. Prostor pro zapojení občanů je prý nejen ve výrobě, ale i v distribuci elektřiny, ve vytváření místních rozvodných sítí. Jak podotkl, účast občanů může sledovat takřka celý cenový řetězec

výroba, distribuce, regulace, zisk a daně. Uvedl, že v SRN existuje 650 energetických družstev se 130 000 členy ročně hospodařící s 0,58 TWh. Připomněl, že v ČR elektrifikaci za první republiky prováděla z velké míry také právě družstva. Potíže již nejsou

s technologií, podtrhl, úsilí nutno nyní soustředit na vznik komunity, získání souhlasu občanů, vyhledání lídrů a akčních skupin, kteří jsou nositeli myšlenky, a na participaci ostatních, díky níž se překonává váhavost a odpor.

V současnosti se v Německu klade důraz na výrobu elektřiny z fotovoltaických střeš apod. pro vlastní spotřebu, pravil. Energeticky autarkní domy se slunečními články a kolektory, zásobníky, případně záložními zdroji (např. krby) jsou v SRN k mání za 200 až 400 tis. eur, poznamenal. Rozkvětu OZE pomohl pokles instalačních nákladů – loni na 4 % nákladů r. 1978, sdělil Smrž s tím, že očekává v ČR do pěti let přiblížení výrobní ceny elektřiny z OZE běžné distribuční ceně. ◀
(kru)

Prádelna
komunitní centrum
při ZS a MŠ Grafická, Praha 5 - Smíchov

EVROPSKÉ AKČNÍ DNY – SOLIDARITA BEZ HRANIC

Blockupy je platforma dosud známá zřejmě pouze v úzkých aktivistických kruzích. Jde o širokou koalici, která vychází ze snahy poukázat v samém centru (např. narušení chodu Evropské centrální banky a Deutsche Bank ve Frankfurtu) na procesy, jejichž dopady se projevují hlavně na periferiích, na místech, kam „úspěšní“ ani nedohlédnou a kam jen zřídka kdy zabloudí oko mainstreamové kamery, a tak odpor bývá osamělý a oslabený.

Evropské akční dny (15.-25. května) vyhlášené Blockupy provázely demonstrace a projevy občanské neposlušnosti po celé Evropě. V Praze (Tranzitdisplay) se konala díky iniciativě Ne rasismu akce připomínající aktuální situaci v krizi postižených evropských státech doprovázená debatou. Ta se nesla v duchu – co české společnosti chybí, aby vyšla do ulic? Jak je možné, že se jen relativně úzká skupina angažuje v boji proti současným podmínkám, za jejich změnu? Je to tím, že se Češi mají pořád dobře – jak někdo navrhl – přece víme, že v ČR je nejméně chudých a chudobou ohrožených lidí v Evropě. Toto vysvětlení nezní příliš věrohodně vzhledem k množství chudobou bezprostředně ohrožených lidí a relativně nízké životní úrovni. Nebo je „viníkem“ přepjatý individualismus, který

vede k tomu, že v případě neúspěchu se lidé spíš uzavřou do sebe, než by sdíleli svou zkušenost a snažili se spojovat s podobně postiženými lidmi, dokázali nahlédnout strukturální příčiny namísto individuálního selhání? Nebo je mezi lidmi snad nedostatek kreativity, optimismu, odvahy, ochoty jít s kůží na trh? Chybí tradice protestu přítomná v jiných zemích? Čím se Češi liší od Bosňáků, Španělů či Řeků. Právě odtamtud byly dokumenty. Nabízí se odpověď, že chybí zkušenost pádu na úplné dno.

Demonstrace na jedné straně často provází násilí, manipulace, provokace, ba druhé straně jsou příležitostí navázat kontakty, sdílet zkušenost, reflektovat kolektivně současnost, budovat společného vědomí a nastartovat promyšlené varianty, nebo jednoduše vidět na vlastní oči, že jednotlivci není ve své situaci osamocení – tak jak bylo ukázáno na příkladu Bosny a Hercegoviny (protesty, hnutí plén). Akce jsou také připomínkou,

že růst nerovností, nezaměstnanost, škrty a mizející zabezpečení vede ke korozi soudržnosti a prohlubování štěpení ve společnosti. V dokumentu Střípky Madridu (Pieces of Madrid; <http://vimeo.com/92409104>) jsou zachyceny kreativní přístupy ke krizi, jakými jsou blokády bytů před exekutory, obsazování zabavených domů, potravinové banky, komunitní zahradičení nebo masový pochod za důstojnost, který vrcholil v sobotu 22. března právě v Madridu, kde se shromáždil více než milion občanů.

Znepokojivý pohled na „kolébku demokracie“ Athény jako vytunelované, zbídačené město plné násilí a hněvu přináší Odložená budoucnost (Future Suspended; <http://vimeo.com/86682631>). Záběry blýskavých ceremoniálů olympijských her, hořící olympijské pochodně střídá dnešní a docela jiná realita – opuštěný stadion, lidé zbavení sociálních jistot, kteří nevěří v budoucnost, zakuklení mladí muži s molotovovými koktejly útočící na jiné mladé muže se štíty a obušky. Vizuálně působivý snímek sleduje i nárůst zášti vůči nejzranitelnějším skupinám – migrantům uvízlým v Řecku, kterou symbolizuje Zlatý úsvit.

Evropský kontext je pro podmínky v ČR zásadním referenčním rámcem, již v tomto smyslu má akce tohoto své místo. Volební neúčast českých a slovenských občanů u evropských voleb má mnoho příčin, o které je možné se přít. Zařazuje tyto země na periferii dění, je průvodním jevem izolace, možná snahy udržet život v bublině a raději nevidět a nevědět, co by mohlo být za ní. ◀

Katka Vojtíšková

ODKAZY

<http://blockupy.org/>
<http://nerasismu.cz/>
<http://www.tranzitdisplay.cz/>
<http://www.nbcnews.com/news/world/tens-thousands-protest-austerity-measures-madrid-n59636>

Zpravodaj AZ
(květen 2014)

Odpovědný redaktor
Karel Růžička

Grafický design a sazba
Michal Černý

Do tohoto čísla
přispěli:
Karel Růžička, Kateřina
Vojtíšková, Ilona Švihlí-
ková, Tomáš Vokoun

Zdroj fotografií
www.freeimages.com

Web: www.alternativazdola.cz
E-mail: info@alternativazdola.cz
Facebook: www.facebook.com/alternativa.zdola
YouTube: kanál AlternativaZdola

PRVOMÁJOVÉ OSLAVY V DETROITU

Text: Diana Krausová

Fotografie: James Fassinger, www.stillscenes.com

Svátek práce, který zavedla II. internacionála na počest stávký amerických dělníků v Chicagu dne 1. května 1886, jež vyústila v Haymarketký masakr a následný soudní proces, se v USA neslaví 1. května. Americký prezident Grover Cleveland měl výhrady vůči socialistickému původu tohoto svátku, proto v roce 1901 podepsal zákon, jímž stanovil Labor Day, který se v té době slavil v několika státech první pondělí v září, jako oficiální svátek pracujících.

V reakci na události Říjnové revoluce z roku 1917 prosadili v roce 1921 američtí váleční veteráni 1. květen jako „Americanization Day“ (den amerikanizace). Tento svátek byl v roce 1949 přejmenován na „Loyalty Day“ (den loajality) a o 9 let později americký Kongres schválil Labor Day jako federální svátek. V témže roce pak prezident Dwight D. Eisenhower prohlásil 1. květen za „Law Day“ (svátek práva). Tento krok odradil většinu lidí od pořádání prvomájových oslav práce (namísto zákonů či snad zákonnosti jako fundamentu státu). Obávali se totiž, že by mohli být považováni za „nevlastence“ nebo „antiamerikanisty“.

V Detroitu se letošní 1. máj nesl v duchu protestů proti krizovému správci města Kevynu Orrovi a jeho návrhu snížit budoucí penze pro městské zaměstnance. ◀

► Účastníci prvomájových oslav zablokovali dálnici před ústředím automobilky General Motors

► Protest pokračoval v budově banky JPMorgan Chase

► Demonstranti se stavili v hotelu Westin, v němž je ubytován krizový správce Kevyn Orr

► Prvomájový pochod Detroitem